

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

ЄВМІН АНАТОЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 343.116(477)

**КАСАЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Ірпінь – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Національній академії прокуратури України

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, професор,
Толочко Олександр Миколайович,
Національна академія прокуратури України,
перший проректор

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
Назаров Віктор Володимирович,
Університет державної фіскальної служби України,
директор навчально-наукового інституту права

кандидат юридичних наук
Цехан Дмитро Миколайович,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики

Захист відбудеться «27» грудня 2016 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 27.855.03 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук в Університеті державної фіскальної служби України за адресою: 08201, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: 08201, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31

Автореферат розісланий «____» листопада 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.В. Омельчук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах перетворення України на правову демократичну державу все більше уваги приділяється охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Одним із найефективніших засобів захисту прав, свобод та законних інтересів є наявність демократичної судової системи, спрямованої на прийняття неупереджених та правосудних рішень.

Тим не менш, лише вимоги норм права про законність, обґрунтованість та справедливість судових рішень самі по собі не є гарантією їх реалізації, оскільки в кримінальному процесі, як і в будь-якій сфері суспільної діяльності, можливе допущення помилок. Винесення неправосудного вироку найчастіше призводить до незаконного та необґрунтованого засудження невинуватих осіб, а також до призначення винуватим несправедливого покарання, що суперечить меті і завданням кримінального провадження. Все це сприяє поширенню недовіри до судової влади. Тому однією з гарантій правомірності вироків є можливість оскарження судових рішень під час кримінального провадження, у тому числі, в касаційному порядку.

Це підтверджує й аналіз статистичних даних Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ (далі – ВССУ). Протягом 2013 року до ВССУ надійшло 5,8 тис. кримінальних справ і матеріалів кримінальних проваджень. У 2014 році на розгляді у ВССУ (з урахуванням витребуваних справ) перебувало майже 21 тис. касаційних скарг, справ, матеріалів кримінальних проваджень, заяв та подань (клопотань) про направлення кримінальних проваджень (справ) з одного суду до іншого, із них касаційних скарг – 15,2 тис (17,6 тис.). У 2015 році на розгляді у ВССУ (з урахуванням витребуваних справ) перебувало майже 16,5 тис. касаційних скарг, справ, матеріалів кримінальних проваджень, заяв та подань (клопотань) про направлення кримінальних проваджень (справ) з одного суду до іншого (із них касаційних скарг – 12,2 тис.)¹.

Касаційне оскарження судових рішень як окрема інституційна ланка кримінального провадження є результатом забезпечення суб'єктам права на захист порушених прав та законних інтересів. Тому і наукове забезпечення функціонування та вдосконалення касаційного перегляду судових рішень потребує своєї активізації, що надасть змогу забезпечити поступовість, результативність та ефективність реформ у вітчизняному кримінальному процесі.

Ситуація, яка складається у процесі подання касаційних скарг у кримінальних провадженнях, характеризується недосконалістю нормативно-правової бази, зокрема, в частині чіткої регламентації механізму оскарження судових рішень у ВССУ.

Оскарження судових рішень у суді касаційної інстанції розглядалося багатьма науковцями, проте до цього часу відсутні наукові обґрунтування механізму такого

¹ Аналіз даних судової статистики щодо розгляду справ і матеріалів Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ [Електронний ресурс] / офіц. сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/sudova_statistika.html.

оскарження, пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства тощо.

Викладене переконує в актуальності, теоретичній та практичній значущості обраної теми дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження побудоване на аналізі наукових праць таких вчених: Н.Р. Бобечко, Г. П. Власової, К. Ф. Гуценка, Д. О. Захарова, С. В. Ківалова, В. І. Мариніва, Т. М. Мірошниченка, А. В. Молдована, В. В. Назарова, Г. М. Омеляненко, П. Ф. Пашкевича, І. Л. Петрухіна, О. П. Рижакова, А. Л. Ривлина, М. С. Строговича, О.М. Толочка, В. М. Хотенця, Д.М. Цехана, П.В. Цимбала тощо.

Теоретичним підґрунтям дослідження стали наукові здобутки з питань історичного становлення та розвитку перегляду кримінального провадження в суді касаційної інстанції праці таких вчених: Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, Л. М. Лобойка, В. Т. Нора, О. В. Сапіна, В. М. Тертишника, Л. Д. Удалової та інших.

Окремим аспектам даної проблематики були присвячені дисертації таких українських учених, як Ю.П. Ковбаси (Правова характеристика кримінально-процесуального інституту недопустимості повороту до гіршого – Харків, 2008), Сапіна О.В. (Прокурор у кримінальному провадженні з перегляду судових рішень – Київ, 2012), Я. С. Бондаренко (Касаційна перевірка судових рішень, прийнятих під час досудового розслідування – Київ, 2014) тощо.

Проте зазначені дослідження були здійснені за інших соціальних і правових умов, що потребує продовження детального та комплексного вивчення проблемного питання з урахуванням змін, що відбуваються в соціально-економічній та правовій сферах. У зв'язку з необхідністю підвищення ефективності судової системи та удосконалення процесуальних норм щодо захисту прав та законних інтересів особи виникає потреба у проведенні глибшого наукового дослідження процедури касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні.

Отже, на сьогодні існує необхідність реформування процедури касаційного оскарження, що передбачатиме ефективне виправлення помилок судів попередніх інстанцій та сприятиме виконанню завдань кримінального провадження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконувалось відповідно до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26.05.2015 року № 287/2015, Плану заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи, затвердженого Указом Президента України від 12 січня 2011 року № 24/2011, Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011–2015 рр., затверджених постановою загальних зборів НАПрН України 24 вересня 2010 року № 14-10 (зі змінами, внесеними постановою загальних зборів від 05 березня 2012 року № 4-12), Концепції вдосконалення судівництва для утворення справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, затвердженої Указом Президента України від 10.05.2006 року № 361/2006, Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 08.04.2008 року № 311/2008.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Національної академії прокуратури України 31 травня 2013 року, протокол № 5 та включена до планів науково-дослідних робіт навчального закладу.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є вдосконалення на основі теоретичних положень та узагальнення існуючої практики процедури касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні; розробка пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства з даного питання.

Відповідно до мети дослідження визначено такі основні задачі:

- висвітлити розвиток наукової думки та законодавства щодо касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні;
- визначити поняття, сутність та значення касаційного оскарження судових рішень в кримінальному провадженні;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні;
- з'ясувати процесуальні особливості реалізації права осіб на касаційне оскарження судових рішень;
- вдосконалити процесуальний порядок касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні;
- визначити поняття гарантій касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні та здійснити їх класифікацію;
- узагальнити міжнародний досвід касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні;
- встановити недоліки в практиці оскарження судових рішень у касаційній інстанції і сформулювати рекомендації та пропозиції з унесення змін та доповнень у чинне кримінальне процесуальне законодавство.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають під час провадження в суді касаційної інстанції.

Предметом дослідження є касаційне оскарження судових рішень у кримінальному провадженні.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складає система загальнонаукових і спеціально-наукових методів, що забезпечують об'єктивний аналіз досліджуваного предмета. Методи дослідження були визначені виходячи з поставлених мети та задач, із урахуванням об'єкта й предмета дослідження. Їхню основу становить *діалектичний метод* наукового пізнання реально існуючих явищ і їх зв'язок із практикою касаційного оскарження судових рішень (дозволив розглянути усі питання в динаміці, виявити їх взаємозв'язок і взаємозумовленість і сприяв розумінню об'єкта дослідження щодо поєднання потреб наукових досліджень і практики застосування вище зазначених заходів – розділи 1, 2, 3). Були також використані: *історико-правовий метод* (надав можливість дослідити основні етапи становлення інституту касаційного оскарження судових рішень – підрозділ 1.1); *порівняльно-правовий метод* (застосовувався при аналізі вітчизняного та зарубіжного законодавства, наукової літератури та сприяв виявленню аналогічних правових конструкцій касаційного оскарження судових рішень інших країн – підрозділи 1.1, 3.1, 3.2); *формально-логічні методи* (застосовано для аналізу норм КПК України, обґрунтування висновків і пропозицій щодо їх доповнення і уточнення – підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1); *системно-структурний метод* (надав змогу визначити порядок касаційного оскарження судових рішень,

розширення функцій касаційного оскарження судових рішень – підрозділи 1.2, 2.2); *статистичні методи* (використовувалися для підтвердження отриманих теоретичних висновків даними аналізу державної і відомчої статистики щодо використання права на подання касаційної скарги – підрозділ 2.1); *логіко-семантичний метод* (використовувався у дослідженні для визначення понятійного апарату – підрозділи 1.2, 1.3, 2.2, 2.3) *конкретно-соціологічні методи* (застосовувалися при опитуванні суддів, прокурорів та науково-педагогічних працівників – підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.1).

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять результати анкетування 192 суддів, 143 прокурорів та 189 науково-педагогічних працівників у Київській, Житомирській, Полтавській, Рівненській областях та місті Києві протягом 2011-2015 років, узагальнені дані вивчених 206 матеріалів кримінальних проваджень (справ) протягом 2011-2015 років та офіційні дані ВССУ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає як у постановці проблеми, так і у способі її вирішення. За характером і змістом розглянутих питань дисертація є одним із перших в Україні комплексних наукових монографічних досліджень касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні. У дисертації сформульовано ряд наукових положень, висновків і пропозицій, які мають суттєве значення для науки та практики.

Найістотнішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну і визначають внесок автора у розроблення зазначеної проблематики, є такі положення і висновки:

вперше:

- оптимізовано початковий етап касаційного провадження в частині визначення строку подання касаційної скарги, встановлення часу для ознайомлення зі змінами та доповненнями до неї, розширення змісту касаційної скарги;

- доведено необхідність прийняття судом касаційної інстанції додаткових документів, яких не було в матеріалах кримінального провадження, з метою підтвердження або спростування доводів, викладених у касаційній скарзі;

удосконалено:

- поняття «касаційне оскарження судових рішень», під яким розуміється право подання касаційної скарги у встановленому КПК України порядку щодо перевірки судових рішень суду першої та апеляційної інстанцій, які набули законної сили, вимогам закону задля захисту та відновлення порушених прав учасників кримінального провадження;

- порядок використання відеоконференцзв'язку в процесі касаційного оскарження судових рішень, зокрема, визначено підстави його застосування саме на цій стадії кримінального провадження та випадки, у яких касаційний розгляд в режимі відеоконференцзв'язку не здійснюється;

- поняття та система гарантій касаційного оскарження судових рішень, до яких віднесено правові та процесуальні;

дістало подальший розвиток:

- позиція щодо необхідності участі осіб під час касаційного розгляду з метою недопущення порушення їх прав та свобод, зокрема, визначено випадки обов'язкової участі засудженого та потерпілого на даній стадії кримінального

провадження;

– положення щодо зобов'язання прокурора оскаржувати незаконні рішення суду, а не лише надання йому такого права;

– пропозиції щодо використання міжнародної практики касаційного оскарження судових рішень, зокрема щодо подання додаткових касаційних скарг, визначення кола осіб, які мають право відкликати касаційну скаргу тощо.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що отримані наукові результати дисертаційного дослідження запроваджені та можуть бути використані у:

- *науково-дослідній сфері* – для подальшої розробки та вирішення проблем касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні;

- *законотворчій діяльності* – при внесенні змін і доповнень до КПК України;

- *навчальному процесі* – при підготовці підручників, навчальних посібників, розробці курсів лекцій, навчально-методичних матеріалів і проведенні занять за відповідними темами з навчальних дисциплін «Кримінальний процес України», «Судові та правоохоронні органи України» та «Актуальні питання кримінального права і процесу» (акти впровадження Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет» від 27 січня 2016 року та Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького від 25 січня 2016 року);

- *практичній діяльності* – як рекомендації щодо підвищення ефективності відновлення прав та законних інтересів учасників кримінального провадження в суді касаційної інстанції (акт впровадження в судову практику та практичну діяльність ВССУ від 20 березня 2016 року).

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації обговорювалися на кафедрі підтримання державного обвинувачення Національної академії прокуратури України. Результати дослідження були оприлюднені та доповідалися на семи міжнародних науково-практичних конференціях: «Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті» (5–6 грудня 2014 р., м. Дніпропетровськ), «Теорія і практика сучасної юриспруденції» (12–13 грудня 2014 р., м. Одеса), «Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики» (26–27 грудня 2014 р., м. Львів), «Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку», (27–28 березня 2015 р., м. Запоріжжя), «Громадянське суспільство в Україні», (3–4 квітня 2015 р., м. Харків), «Юридичні наукові дискусії як фактор сталого розвитку правової доктрини та законодавства» (10–11 квітня 2015 р., м. Київ), «Законодавство України та країн ЄС у світлі сучасних активних реформаційних процесів» (26 лютого 2016 р., м. Київ).

Публікації. Основні наукові результати дисертації відображено у шістнадцяти наукових працях, серед яких сім наукових статей, опублікованих в наукових фахових виданнях України, дві – у фахових іноземних виданнях, та сім тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура дисертації визначається її метою, задачами, відповідає логіці наукового пошуку та вимогам Міністерства освіти і науки України і композиційно складається зі вступу, трьох розділів, що охоплюють 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 215

сторінок, з яких основний текст дисертації – 177 сторінок, 6 додатків на 14 сторінках та список використаних джерел – 24 сторінки (220 найменувань).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, темами, охарактеризовано мету, задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження, ступінь його наукового розроблення та науково-теоретичну основу; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; наведено дані про їх апробацію, впровадження та публікації.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 *«Розвиток наукової думки та законодавства щодо касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні»* на основі опрацювання наукових джерел та законодавства розглянуто історію становлення та розвитку інституту перегляду судових рішень у касаційному провадженні.

Касаційне оскарження судових рішень у кримінальному провадженні має глибоке коріння. Відомо, що воно виникло у Франції в кінці XVII – на початку XVIII століття. А тому, якщо існували первинні прояви перегляду рішень, то, існує вірогідність того, що ці судові органи були вже вищими інстанціями.

На основі вивчення історико-правових документів виокремлено п'ять історичних періодів становлення касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні: 1) кінець XVII ст.–1832 рр. – початковий етап становлення касаційного перегляду судових рішень, рецепція норм німецького та польського права щодо касаційного перегляду судових рішень; 2) 1832–1960 рр. – створення нормативно-правової бази щодо запровадження «змішаної» касації на теренах сучасної України; 3) 1939–1960 рр. – відхід від загальноприйнятих принципів правосуддя: застосування спрощеного провадження, відсутність вищих судів, існування квазісудових репресивних органів, (зокрема, касаційна інстанція трансформувалась у наглядову); 4) 1960–2012 рр. – поступова демократизація касаційного оскарження судових рішень з відновленням його основоположних засад; 5) 2012 р.–теперішній час – прийняття КПК України, який змінив процедуру касаційного оскарження судових рішень.

Визначено, що касаційний перегляд судових рішень у кримінальному провадженні у своєму історичному розвитку зазнав багато змін, які, зокрема, стосуються: підстав касаційного перегляду (чинним КПК України у порівнянні з КПК України 1960 року); переліку осіб, які мають право на касаційне оскарження. Також змінено підхід до визначення судової інстанції, наділеної повноваженнями перегляду кримінальних справ у касаційному порядку шляхом створення Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду відповідно до проекту Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII.

Проте своєї природи даний інститут не змінив, оскільки ще з часів козаччини основним його завданням була перевірка судових рішень нижчестоящих інстанцій щодо правильності застосування закону, що свідчить про його стабільний характер.

У підрозділі 1.2 *«Поняття, сутність та значення касаційного оскарження»*

судових рішень в кримінальному провадженні» розглянуто основні наукові підходи щодо перегляду судових рішень у касаційній інстанції за кримінальним процесуальним законодавством України.

Зазначено, що визначення особливостей касаційного провадження не є новою науковою проблематикою і досліджувалась протягом багатьох років. При цьому для виокремлення процесуальних особливостей касаційного провадження науковці застосовували різні підходи: порівняльний аналіз норм, які регламентують перегляд судових рішень, історико-правовий – для встановлення процедури його здійснення в різні історичні періоди тощо.

Підсумовано, що особливостями касаційного провадження є всі ті ознаки, які відрізняють його від інших процедур з одного боку і характеризують його як окрему стадію кримінального провадження з іншого. До них віднесено: свободу касаційного оскарження; недопустимість погіршення становища засудженого або виправданого; ревізійний характер перевірки; відсутність судового слідства; можливість здійснення письмового касаційного провадження; подання касаційної скарги лише на рішення суду, яке набрало законної сили; розгляд касаційної скарги спеціально уповноваженим суб'єктом – судом касаційної інстанції.

Підкреслено, що перегляд судових рішень в суді касаційної інстанції здійснюється з дотриманням вимог, визначених у КПК України. Враховуючи особливості касаційного оскарження судових рішень встановлено умови, дотримання яких полегшило б перегляд судових рішень: оптимальність, функціональність, процесуальна економія.

Доведено, що касаційному провадженню притаманні певні функції, які необхідно визначити для того, щоб встановити значення цієї стадії кримінального процесу, до яких відносяться: регулятивна, захисна, відновлювальна, гарантійна.

У підрозділі 1.3 *«Нормативно-правове забезпечення касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні»* визначено систему нормативно-правових актів, які регулюють механізм перегляду судових рішень в суді касаційної інстанції.

Зауважено, що касаційне оскарження рішень суду передбачено невеликою кількістю нормативно-правових актів, зокрема, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (ст. 2 Протоколу № 7 до Конвенції), Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, Рекомендаціями № R (2000) 2 Комітету міністрів Ради Європи, Конституцією України, КПК України, Законом України «Про судоустрій та статус суддів» тощо.

Звернено увагу на те, що важливе значення під час перегляду судових рішень у касаційній інстанції мають постанови пленуму ВССУ та Верховного Суду України, які надають змогу зрозуміти «внутрішню сутність» касаційного провадження, роз'яснюючи норми кримінального процесуального права, та певною мірою усувають недоліки законодавства.

Зроблено висновок, що нове кримінальне процесуальне законодавство певною мірою спрощує процедуру касаційного оскарження судових рішень (подання касаційної скарги безпосередньо до суду касаційної інстанції; можливість здійснення письмового касаційного провадження), що надає можливість процесуальної та матеріальної економії. Проте вказано і на недоліки чинного КПК

України в частині правового регулювання касаційного провадження. Так, глава 32 КПК України не закріплює положення про можливість прийняття касаційним судом нових документів, яких не було в матеріалах кримінального провадження тощо.

Розглянуто норми проекту Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII, відповідно до якого передбачено перехід до триланкової судової системи шляхом ліквідації ВССУ та утворення протягом шести місяців з моменту набуття ним чинності нового Верховного Суду, у складі якого діятиме Касаційний кримінальний суд. Зазначено, що така реорганізація судової системи є одним з ключових етапів нормативного забезпечення судової реформи, який відкриває шлях для створення якісно нової моделі функціонування судової влади відповідно до суспільних очікувань і європейських стандартів та задоволення суспільного запиту на справедливий суд.

Підкреслено, що касаційне оскарження рішень суду має свої специфічні особливості. Так, при розгляді в судах касаційних скарг за участю засуджених виникають труднощі, пов'язані з організацією їхнього конвоювання охороною в суді й оплатою витрат за доставку засуджених до місця розгляду справи. Терміни розгляду скарг осіб, які тримаються під вартою, не виправдано затягуються, що призводить до порушень їх конституційних прав. Тому запропоновано використовувати відеоконференцзв'язок як засіб оптимізації процедури перегляду судових рішень під час кримінального провадження в суді касаційної інстанції.

Розділ 2 «Процесуальна форма касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Процесуальні особливості реалізації права на касаційне оскарження судових рішень» визначено коло осіб, які мають право брати участь у касаційному провадженні та встановлений їх правовий статус.

Визначено, що відсутність у законодавстві норми щодо участі засудженого, потерпілого, прокурора є істотною проблемою сучасного кримінального провадження на рівні касаційної інстанції. Закон дозволяє обмежити час виступу особи в касаційному суді, але не можна позбавити її права на виступ з метою обґрунтування своєї позиції. Таке законодавче врегулювання суперечить також п. 1 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. В свою чергу, за результатами проведеного анкетування встановлено, що якщо учасник кримінального провадження бажає взяти участь у касаційному розгляді і подає клопотання про це, ґрунтуючись на нормах Закону України «Про судоустрій і статус суддів», йому забезпечується така можливість.

Зазначено, що законодавством закріплена можливість осіб брати участь у касаційному розгляді за власним бажанням. Ця норма є сумнівною і не спрямована на досягнення завдань кримінального провадження та суттєво обмежує права осіб, які беруть участь у справі. Якщо в залі судового засідання немає осіб, які беруть участь у справі, то розгляд справи фактично зводиться до обговорення рішення суду між суддями, які входять до складу колегії. Тому визначено випадки обов'язкової участі сторін під час касаційного перегляду судових рішень, у зв'язку з чим запропоновано внести відповідні зміни до КПК України.

Визначено, що про внесення змін і доповнень до касаційної скарги в обов'язковому порядку повідомляються інші особи, які беруть участь в касаційному

розгляді. За наявності їх клопотання суд касаційної інстанції може надати їм час, необхідний для ознайомлення чи вивчення зміненої касаційної скарги і подання заперечень на неї. Зазначено, що вказані строки законом не встановлюються, тому в кожному конкретному випадку вони визначаються судом індивідуально, виходячи з обставин справи.

Зроблено висновок, що норма стосовно права судом касаційної інстанції встановлювати час для ознайомлення зі змінами та доповненнями скарги є частково гнучкою, що може створювати умови для навмисного затягування касаційного розгляду. Тому запропоновано законодавчо закріпити часові рамки для ознайомлення із змінами та доповненнями до касаційної скарги у межах 10 робочих днів, передбачивши такі зміни у ч. 2 ст. 432 КПК України.

У підрозділі 2.2 «Порядок касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні» проаналізовано процедуру касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні.

Зазначено, що для реалізації права на оскарження судових рішень у касаційній інстанції потрібно подати касаційну скаргу, форма та зміст якої передбачені в статті 427 КПК України.

На основі аналізу міжнародного досвіду з даного питання визначено, що в деяких країнах передбачені дещо інші вимоги щодо змісту касаційної скарги. Так, КПК Болгарії передбачає спрощені вимоги до касаційної скарги, в якій має бути вказано від кого подається; вирок, рішення і частина, яка оскаржується; вимоги особи, яка подає скаргу та матеріали, які їх підтверджують. Натомість, в КПК Молдови передбачено обов'язок касатора додатково сформулювати пропозиції щодо бажаного вирішення оскаржуваного рішення. Незважаючи на те, що ця вимога є обов'язковою для особи, яка має право подати касаційну скаргу, вказані пропозиції не впливають на рішення Вищої судової палати (суд касаційної інстанції). Обґрунтовано доцільність запровадження такого досвіду в Україні, що дасть змогу зрозуміти мотиви оскарження судового рішення та деякою мірою визначити напрям контрольної діяльності, усунути формальний підхід до вирішення справи, що, безперечно, сприятиме прийняттю законного, обґрунтованого та справедливого рішення. У зв'язку з цим запропоновано внести зміни до статті 427 КПК України, доповнивши частину 2 відповідної статті пунктом 7, у якому зазначити: **«пропозиції по вирішенню оскаржуваного судового рішення»**.

У підрозділі 2.3 «Гарантії касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні» наведено поняття та види гарантій касаційного оскарження рішень у кримінальному провадженні.

Зауважено, що визначення процесуальних гарантій у кримінальному провадженні було предметом дослідження багатьох вчених. На основі аналізу доктринальних праць визначено поняття кримінальних процесуальних гарантій, під якими розуміється система правових та процесуальних засобів ефективного функціонування кримінального процесу, які спрямовані на всебічну охорону прав осіб, а в разі їх порушення – вчасне та неупереджене їх відновлення.

Обґрунтовано, що гарантії касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні можна поділити на правові та процесуальні. До правових гарантій віднесено закріплені у законодавстві положення щодо права

касаційного оскарження (зокрема, п. 2 ст. 34 Декларації прав і свобод людини і громадянина від 22 листопада 1991 року, ст. 55 Конституції України, ст. 12 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» тощо). Зазначено, що правові гарантії касаційного оскарження рішень суду є достатніми для його повного втілення в суспільне життя.

Констатовано, що наявність у законодавстві чітких правил здійснення касаційного провадження забезпечує повне, швидке та ефективне касаційне оскарження судових рішень. Тому із врахуванням особливостей касаційного провадження до кримінальних процесуальних гарантій віднесено: встановлений законодавством порядок розгляду касаційної скарги; наявність інституту письмового провадження; недопустимості погіршення становища засудженого; обов'язкову участь прокурора під час касаційного провадження тощо.

Розділ 3 «Касаційне оскарження судових рішень у кримінальному провадженні зарубіжних країн» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Касаційне оскарження судових рішень за законодавством країн романо-германської правової системи: порівняльно-правовий аналіз» розглянуто законодавство країн вказаної правової системи, що стосується касаційного перегляду судових рішень у кримінальному провадженні.

Відмічено, що у країнах Європи інститут перегляду судових рішень є досить поширеною у використанні стадією кримінального провадження. Зокрема, касаційний перегляд судових рішень характерний для процесуальних систем континентального типу, таких як Австрія, Іспанія, Італія, Німеччина, в якій він існує під назвою «ревізія». Проте своє перше законодавче вираження та подальший розвиток інститут касації набув у Франції.

Зазначено, що у більшості цих зарубіжних країн є звичайні та незвичайні способи оскарження. Для застосування незвичайних способів необхідна спеціальна вказівка закону. Застосування ж звичайних способів обмежене лише передбаченими законом випадками. Проте одночасне застосування звичайного і незвичайного способів не допускається. Зокрема, у Франції звичайні способи оскарження застосовуються щодо рішень, які не набрали законної сили. До них належать апеляція і відзив на заочне рішення, а до незвичайних належить касація (застосовуються щодо рішень, які набрали законної сили).

Звертаючись до норм зарубіжних держав щодо врегулювання процедури касаційного провадження, приділено увагу Модельному кримінально-процесуальному кодексу країн СНД, у 10 розділі якого визначаються загальні положення провадження в суді касаційної інстанції. Встановлено, що актуальним питанням, яке врегульовано в цьому акті, є подання додаткових скарг. Такі скарги можуть бути подані у разі заміни захисника, який подав скаргу, а також при наявності в справі скарги обвинуваченого додаткову скаргу вправі подати інший захисник. Обґрунтовано доцільність передбачити в КПК України можливість подання такої скарги до початку розгляду справи, у зв'язку з чим запропоновано доповнити КПК України статтею 425-1 «Подання додаткових касаційних скарг», де передбачити порядок та підстави їх подання.

У підрозділі 3.2 «Досвід країн англо-американської правової системи щодо касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні»

проаналізовано практику застосування досвіду країн США та Великобританії щодо здійснення касаційного перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях.

На основі порівняльного аналізу кримінального процесуального законодавства зроблено висновок, що на відміну від кримінального процесуального законодавства України, в англійському кримінальному процесі не існує єдиної процедури касаційного оскарження вироків, оскільки є «первинна» і «вторинна» апеляція.

Вказано, що досить багато повноважень за законодавством країн англо-американської правової системи є за своєю суттю касаційними, адже встановлення відповідності судового рішення нормам закону, надання пояснень чинним кримінальним процесуальним положенням та відновлення прав особи на підставі визначення правильності застосування закону є основними функціями касаційних судів. На підставі цього зроблено висновок, що касаційне провадження носить назву «вторинна» апеляція і за своїм змістом повністю відповідає ознакам касації.

Підкреслено, що присутність у законодавстві країн англо-американської системи інституту «подвійної» апеляції забезпечує всебічний захист прав та законних інтересів осіб. В основному ця функція покладена на апеляційні суди, тоді як Верховний суд США (суд «вторинної» апеляції) переглядає законність прийнятих судових рішень та надає роз'яснення судових прецедентів лише з вагомих підстав, у зв'язку з чим, виконує касаційні повноваження.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні обґрунтовано і висвітлено такі основні положення, висновки і рекомендації, які спрямовані на удосконалення касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні:

1. Встановлено, що кримінальне провадження в суді касаційної інстанції на теренах сучасної України мало такі ознаки: 1) підставами оскарження вважалось порушення норм матеріального та процесуального права, які повинні бути «важливими»; 2) суб'єкти оскарження визначалися відразу з урахуванням підстав, за наявності яких вони могли подавати касаційну скаргу; 3) особи, що приймали участь в касаційному розгляді справи, були наділені доволі широкими правами по висловленню своєї точки зору; 4) прокурор займав особливе становище в суді касаційної інстанції, оскільки виступав не як сторона у справі, а як представник органу законності; 5) існувала особлива процедура складання доповіді по справі; 6) в більшості випадків рішення по скаргі приймалися колегіально, простою більшістю голосів; 7) за рішенням, що оскаржується, могла бути прийнята ухвала: про залишення в силі чи скасування вироку та направлення у зв'язку з цим справи на новий розгляд; 8) висновки суду касаційної інстанції для нижчестоящего суду при новому розгляді справи були обов'язковими; 9) заборона подавати повторно скаргу за тими ж самими підставами, що слугували передумовами для касаційного розгляду справи вперше.

2. Запропоновано авторське визначення касаційного оскарження судових рішень, під яким розуміється право подання касаційної скарги у встановленому КПК України порядку щодо перевірки судових рішень суду першої та апеляційної інстанцій, які набули законної сили, вимогам закону задля захисту та відновлення порушених прав учасників кримінального провадження та обґрунтована необхідність закріплення

даного поняття у ч. 1 ст. 424 КПК України.

Удосконалено умови касаційного оскарження, до яких, крім зазначених в ст. 7 КПК України, запропоновано віднести: *оптимальності* (касаційне оскарження судових рішень є необхідною умовою для забезпечення захисту прав і свобод людини, навіть при наявності апеляційної інстанції), *функціональності* (кожен спосіб оскарження виконує власні функції, в тому числі і касація) та *процесуальної економії* (кримінальне провадження повинно будуватись на засадах бережного та раціонального використання процесуальних засобів, часу та сил суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності з одночасним забезпечення правильного застосування кримінального процесуального законодавства).

3. На основі аналізу нормативно-правових актів, що регулюють процедуру касаційного перегляду судових рішень у кримінальному провадженні, обґрунтовано доцільність застосування відеоконференцзв'язку за клопотанням зацікавленої особи як способу забезпечення можливості особистої участі під час розгляду справи судом касаційної інстанції.

На основі сказаного запропоновано внести зміни до КПК України щодо використання відеоконференцзв'язку під час касаційного провадження, відобразивши в цій нормі особливості використання відеоконференцзв'язку саме на цій стадії кримінального провадження. Пропонується в КПК України передбачити статтю 435-1 «Застосування відеоконференцзв'язку під час касаційного розгляду», яку викласти у такій редакції:

«1. З метою забезпечення оперативності касаційного провадження касаційний розгляд може здійснюватися в режимі відеоконференції.

2. Застосовувані в дистанційному судовому провадженні технічні засоби і технології мають забезпечувати належну якість зображення і звуку, дотримання принципу гласності та відкритості судового провадження.

3. Суд ухвалює рішення про здійснення дистанційного судового провадження за клопотанням сторони чи інших учасників кримінального провадження.

4. Хід і результати процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції, фіксуються за допомогою технічних засобів відеозапису».

4. Обґрунтовано, що безпосередня участь сторін допомагає суду касаційної інстанції глибше вникнути у суть справи, правильно визначити напрями контрольної діяльності, усуває формальний підхід до вирішення справи, що сприяє прийняттю ним законного, обґрунтованого та справедливого рішення. Тому участь сторін у розгляді матеріалів кримінального провадження судом касаційної інстанції слід розглядати і як гарантію захисту їхніх прав та законних інтересів, і як гарантію правосуддя.

У зв'язку з цим, запропоновано доповнити ст. 434 КПК України частиною 5 такого змісту: «5. Участь сторін або інших учасників кримінального провадження під час касаційного провадження є обов'язковою у випадку, якщо вони подали клопотання про їх участь у касаційному розгляді справи. Суд своєю ухвалою може визнати участь певних осіб обов'язковою».

5. Констатовано, що касаційне оскарження є початковим етапом провадження в суді касаційної інстанції та включає в себе визначення кола осіб, які мають право подання касаційної скарги (стаття 425 КПК України), судових рішень, на які може бути

подана касаційна скарга (стаття 424 КПК України), підготовку касаційної скарги (стаття 427 КПК України) та подання касаційної скарги до суду касаційної інстанції.

Зазначено про проблеми у нормативному регулюванні касаційного оскарження рішень суду, зокрема, наголошено, що потребує доопрацювання норма про відкликання касаційної скарги. У зв'язку з цим, запропоновано внести зміни до ст. 432 КПК України «Відмова від касаційної скарги, зміни і доповнення від касаційної скарги під час касаційного провадження», виклавши її в наступній редакції:

«1. Особа, яка подала касаційну скаргу, має право відмовитись від неї до закінчення касаційного розгляду.

2. Засуджений (виправданий), потерпілий має право відмовитися від касаційної скарги свого захисника (представника). Скарга, спрямована на поліпшення становища засудженого (виправданого), не може бути відкликана без його згоди.

3. Цивільний позивач і відповідач вправі відкликати скаргу свого представника».

6. Під кримінальними процесуальними гарантіями запропоновано розуміти систему правових та процесуальних засобів ефективного функціонування кримінального процесу, які спрямовані на всебічну охорону прав осіб, а в разі їх порушення – вчасне та неупереджене їх відновлення.

Запропоновано класифікацію гарантій касаційного перегляду судових рішень у кримінальному провадженні та їх поділ на правові та процесуальні. До правових гарантій відносяться нормативно-правові акти, які надають можливість здійснювати касаційний перегляд рішень суду, а процесуальні реалізують всі положення, які закріплені в правових актах (свобода касаційного оскарження, недопустимість повороту до гіршого, наявність інституту письмового провадження тощо).

7. На основі аналізу міжнародного досвіду правового регулювання інституту касаційного перегляду судових рішень у кримінальному провадженні встановлено необхідність запозичення деяких норм зарубіжних країн у вітчизняне законодавство, зокрема, внести зміни до ч. 2 ст. 426 КПК України щодо скорочення строку подання касаційної скарги, виклавши її в такій редакції: «4. Касаційна скарга на судові рішення може бути подана протягом 2 місяців з дня проголошення судового рішення судом апеляційної інстанції, а засудженим, який тримається під вартою – в той самий строк з дня вручення йому копії судового рішення».

8. За результатами проведеного анкетування та на основі вивчення матеріалів кримінальних проваджень встановлено основні недоліки в практиці оскарження судових рішень у касаційній інстанції, а саме: зловживання правом подання касаційної скарги задля винесення вигідного для особи рішення; необґрунтована відмова від прийняття касаційної скарги тощо. Запропоновано конкретні напрями, забезпечення судом касаційної інстанції ефективного захисту порушених прав учасників кримінального провадження та сприяння їх відновленню, зокрема встановлення строків ознайомлення з доповненнями до касаційної скарги, право подання додаткових касаційних скарг, визнання обов'язкової участі прокурора тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Євмін А. М. Зародження інституту оскарження судових рішень у касаційному порядку / А. М. Євмін // *Держава і право*. – 2013. – № 61. – С. 300–305.
2. Євмін А. М. Провадження в суді касаційної інстанції за Статутом кримінального судочинства / А. М. Євмін // *Часопис Київського університету права*. – 2013. – № 4. – С. 306–310.
3. Євмін А. М. Сутність та особливості касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні [Електронний ресурс] / А. М. Євмін // *Юридичний науковий електронний журнал*. – 2014. – № 6. – Режим доступу. – <http://www.lsej.org.ua/index.php/nomeri-zhurnalu>.
4. Євмін А. М. Касаційне оскарження судових рішень у кримінальному провадженні: досвід зарубіжних країн [Електронний ресурс] / А. М. Євмін // *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. – 2014. – № 6. – Режим доступу. – <http://pap.in.ua/index.php/arhiv-vidannja>
5. Євмін А. М. Участь прокурора під час касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні / А. М. Євмін // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. – 2014. – № 6. – С. 45–48.
6. Євмін А. М. Правова природа касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні / А. М. Євмін // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. – 2014. – № 9-2 том 2. – С. 99–101.
7. Евмин А. Н. Гарантии обеспечения кассационного обжалования решений в уголовном производстве Украины / А. Н. Евмин // *Власть и Общество* (г. Тбилиси, Грузия). – 2014. – № 4 (32). – С. 158–169.
8. Евмин А. Н. Процессуальные основы кассационного обжалования судебных решений по УПК Украины / А. Н. Евмин // *Международный научный юридический конгресс «2014. Legal scientific community»* (г. Будапешт, Венгрия). – 2014. – С. 36–46.
9. Євмін А. М. Підготовка до подання касаційної скарги як початковий етап оскарження судових рішень у кримінальному провадженні / А. М. Євмін // *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. – 2016. – № 1 (3). – С. 101–106.
10. Євмін А. М. Повноваження суду касаційної інстанції: деякі проблеми та напрями вирішення / А. М. Євмін // *Теорія і практика сучасної юриспруденції: матеріали Міжн. наук.-практ. конф.* (Одеса, 12-13 груд. 2014 р.) – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2014. – С. 105–108.
11. Євмін А. М. Касаційне оскарження судових рішень у кримінальному провадженні: досвід Франції / А. М. Євмін // *Чинники розвитку юридичних наук у ХХІ столітті: матеріали Міжн. наук.-практ. конф.* (Дніпропетровськ, 5-6 груд. 2014 р.) – Дніпропетровськ: ГО «Правовий світ», 2014. – С. 114–116.
12. Євмін А. М. Процесуально-правові засади участі засудженого під час касаційного перегляду судових рішень / А. М. Євмін // *Сучасне державотворення та*

правотворення: питання теорії та практики: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. : у двох частинах, (Львів, 26-27 грудня 2014 р.) – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив» 2014. – С. 60–62.

13. Євмін А. М. Предмет касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні України / А. М. Євмін // Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 27-28 бер. 2015 р.) – Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2015. – С. 126–128.

14. Євмін А. М. Засади та функції кримінального провадження в суді касаційної інстанції / А. М. Євмін // Громадянське суспільство в Україні: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 3-4 квіт. 2015 р.) – Харків: Східноукраїнська наукова юридична організація, 2015. – С. 111–113.

15. Євмін А. М. Касаційне оскарження судових рішень у радянському кримінальному процесі / А. М. Євмін // Юридичні наукові дискусії як фактор сталого розвитку правової доктрини та законодавства : матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 10-11 квіт. 2015 р.) – Київ: ГО «Центр правових наукових досліджень», 2015. – С. 109–112.

16. Євмін А.М. Загальні засади участі осіб під час касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні / А.М. Євмін // Законодавство України та країн ЄС у світлі сучасних активних реформаційних процесів: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 26 лют. 2016 р.) – Київ: ГО «Фундація науковців та освітян», 2016. – С. 27–30.

АНОТАЦІЯ

Євмін А. М. Касаційне оскарження судових рішень у кримінальному провадженні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2016.

У дисертації висвітлено розвиток наукової думки та законодавства щодо касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні. Визначено поняття, сутність та значення касаційного оскарження судових рішень в кримінальному провадженні. Під касаційним оскарженням розуміється право подання касаційної скарги у встановленому КПК України порядку щодо перевірки судових рішень суду першої та апеляційної інстанцій, які набули законної сили, вимогам закону задля захисту та відновлення порушених прав учасників кримінального провадження. Охарактеризовано нормативно-правове забезпечення касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні. З'ясовано процесуальні особливості реалізації права осіб на касаційне оскарження судових рішень. Виокремлено процесуальний порядок касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні. Визначено поняття гарантій касаційного оскарження судових рішень у кримінальному провадженні та здійснено їх класифікацію. Узагальнено міжнародний досвід касаційного оскарження судових

рішень у кримінальному провадженні. Встановлено недоліки в практиці оскарження судових рішень у касаційній інстанції і сформульовано рекомендації та пропозиції з унесення змін та доповнень у чинне кримінальне процесуальне законодавство, зокрема встановлення строків ознайомлення з доповненнями до касаційної скарги, право подання додаткових касаційних скарг, визнання обов'язкової участі прокурора тощо.

Ключові слова: касаційне оскарження судових рішень, гарантії, судові рішення, кримінальне провадження, суд касаційної інстанції.

АННОТАЦІЯ

Евмин А. Н. Кассационное обжалование судебных решений в уголовном производстве. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Университет государственной фискальной службы Украины, Ирпень, 2016.

В диссертации рассмотрено развитие научной мысли и законодательства по поводу кассационного обжалования судебных решений в уголовном производстве.

На основе изучения историко-правовых документов выделены пять исторических периодов становления кассационного обжалования судебных решений в уголовном производстве: 1) конец XV в. –1832 – начальный этап становления кассационного пересмотра судебных решений, круглосуточно норм немецкого и польского права на кассационного пересмотра судебных решений; 2) 1832–1960 гг. – создание нормативно-правовой базы для внедрения «смешанной» кассации на территории современной Украины; 3) 1939–1960 гг. – уход от общепринятых принципов правосудия: применение упрощенного производства, отсутствие высших судов, существование квазисудебных репрессивных органов (в частности, кассационная инстанция трансформировалась в наблюдательный) 4) 1960–2012 гг. – постепенная демократизация кассационного обжалования судебных решений с восстановлением его основополагающих принципов; 5) 2012 г.–настоящее время – принятие УПК Украины, который изменил процедуру кассационного обжалования судебных решений.

Определены основные научные положения о пересмотре судебных решений в кассационном суде. Предложено авторское определение кассационного обжалования судебных решений, под которым понимается право подачи кассационной жалобы в установленном УПК Украины порядке по проверке судебных решений суда первой и апелляционной инстанций, которые вступили в законную силу, требованиям закона для защиты и восстановления нарушенных прав участников уголовного судопроизводства. Отмечена необходимость закрепления данного понятия в ч. 1 ст. 424 УПК Украины.

Выделены особенности кассационного пересмотра судебных решений и усовершенствована система условий кассационного пересмотра.

Характеризировано состояние нормативно-правового регулирования кассационного пересмотра в уголовном процессе.

Отмечено, что основным нормативным актом правового регулирования по этому вопросу УПК Украины, где подробно регламентирована процедура кассационного пересмотра судебных решений в уголовном производстве.

Установлено, что неприбытия осужденного (оправданного), потерпевшего не препятствует проведению рассмотрения, эти лица были должным уведомлены о дате, времени и месте кассационного рассмотрения и не сообщили о уважительные причины своего неприбытия.

Отмечено, что для реализации права на обжалование судебных решений в кассационной инстанции нужно подать кассационную жалобу, форма и содержание которой предусмотрены в статье 427 УПК Украины.

Представлено гарантии кассационного обжалования судебных решений в уголовном производстве.

Проанализировано международный опыт кассационного обжалования судебных решений в уголовном производстве. Установлена необходимость заимствования некоторых норм зарубежных стран в отечественное законодательство (по представлению дополнительных жалоб и т.д.).

Установлено недостатки в практике обжалования судебных решений в кассационной инстанции: неправомерное подачи кассационной жалобы для вынесения выгодного для лица решения; необоснованный отказ от принятия кассационной жалобы; необходимость использования видеоконференцсвязи для быстрого и эффективного рассмотрения дела и тому подобное.

Сформулированы рекомендации и предложения по внесению изменений и дополнений в действующее уголовное процессуальное законодательство, в частности установление сроков ознакомления с дополнениями к кассационной жалобе, право представления дополнительных кассационных жалоб, признание обязательного участия прокурора и тому подобное.

Ключевые слова: кассационное обжалование судебных решений, гарантии, судебное решение, уголовное производство, суд кассационной инстанции.

SUMMARY

Evmin A. M. The cassation appeal of judgments in criminal proceeding. – Manuscript.

The dissertation for the competition of a scientific degree of Candidate of Science (Law) on a specialty 12.00.09 – criminal procedure and criminalistics; forensic examination; operative investigation activity. – University of state fiscal service of Ukraine, Irpin, 2016.

In the dissertation development of scientific thought and the legislation in cassation appeal of judgments in criminal proceeding is reflected. The concept, essence and value of cassation appeal of judgments of criminal proceeding is determined. The cassation appeal is understood as the right of submission of the writ of appeal in the order established by the Criminal Procedure Code of Ukraine on verification of judgments of court of the first

and appeal instances which have entered into force, to requirements of the law for protection and recovery of the violated rights of participants of criminal proceeding. Standard legal support of cassation appeal of judgments in criminal proceeding is characterized. It is found out procedural features of implementation of the right of persons to cassation appeal of judgments. It is allocated a procedural order of cassation appeal of judgments in criminal proceeding. The concept of guarantees of cassation appeal of judgments of criminal proceeding is determined and their classification is performed. It is considered the international experience of cassation appeal of judgments in criminal proceedings. Defects in practice of appeal of judgments are revealed in cassation instance and recommendations and offers on modification and additions in the existing penal procedural legislation, in particular establishment of terms of acquaintance with additions to the writ of appeal, the right of submission of additional writs of appeal, recognition of obligatory participation of the prosecutor and so forth are formulated.

Key words: cassation appeal of judgments, guarantees, judgment, criminal proceeding, court of cassation instance.

Підписано до друку _____ Формат 60×84/16.

Папір офсетний. Друк офсетний.

Друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Замов. № _____.

Видруковано в Університеті державної фіскальної служби України.
08201, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31